

[ובגמרא יבואר איך יתכן שיהיו קדושין, הלא אינן נתפסות בקדושה, כמו שיבואר].

וכל שכן שאינן נתפסות בתחילת קדושה. אף על פי ששאר פסולי הקרבה, כגון רובע ונרבע, מוקצה ונעבד, אתנן ומחיר חלה עליהן קדושת הגוף וצריכין מום כדי לפדותן ולאחר פדיונן אסורין בגיזה ועבודה, על חמש אלו לא חלה אלא קדושת דמים כעצים ואבנים בעלמא ונפדין בלא מום ומותרין בגיזה ועבודה אחר פדיונן⁽¹⁴⁴⁾.

ובהלכה זו שווה תמורה להקדש.

גמרא:

שנינו במשנתנו: רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: עשה שוגג כמזיד בתמורה, ולא עשה שוגג כמזיד במוקדשין.

ודנה הגמרא: מאי טעמא דרבי יוסי בר רבי יהודה?

אמר קרא [שם] "והיה הוא ותמורתו יהיה קדוש", ודרשינן: "יהיה", לרבות שוגג

כמזיד.

ודנה הגמרא: היכי דמי, באיזה אופן התרבה שוגג כמזיד?

כלומר, איזה מעשה עשה בשוגג שעליו אמר רבי יוסי שלגבי תמורה היא נתפסת. במה טעה, ומה עשה?

א. אמר⁽¹⁴⁵⁾ חזקיה: טעותו היתה, כסבור, שהוא מותר להמיר. ולכן, גבי תמורה לקי, הרי הוא לוקה על הלאו של "לא ימיר" אף על פי שהוא שוגג. ואילו גבי קדשים, אם הקדיש בעלת מום ועבר על הלאו המבואר לעיל [ה ב] שאסור להקדיש בעלת מום למזבח, והיה סבור שמותר לעשות כן, לא לקי. משום דלא מציינו מלקות אלא בעובר במזיד ובהתראה. אבל על התמורה לוקה, שהרי נתרבתה שוגג כמזיד מ"יהיה".

לישנא אהרינא: (146)

קיימא לן כבית הלל [נזיר לא א] ש"הקדש בטעות אינו הקדש". ואילו כאן אמר רבי יוסי בר רב יהודה שתמורה בשוגג הוי תמורה.

146. כתב החפץ חיים בספרו לקוטי הלכות [ודבריו מיוסדים על דברי הלחם משנה פרק א מהלכות תמורה]: ולפי זה חולקים שני הלשונות בשני דינים. א. לענין מלקות. ללישנא קמא לוקה בתמורה אף שהוא שוגג, וללישנא בתרא אין מלקות בשוגג [עיין תוס']. ב. לענין הקדש. ללישנא קמא אינו לוקה כיון שהקדיש בשגגה, אבל מכל מקום חלה הקדושה, ואינו נקרא הקדש בטעות, כיון שהקדיש בדעת שלימה אלא שסבר שמותר להקדיש בעל מום, וללישנא בתרא אינו קדוש כלל.

ומתרת: אכן, צריך להוציא טומטום, ולשונות "יתום" במקומו. והיכי דמי? שמתה אמו בשעת לידה, זו פירשה למיתה וזה פירש לחיים, כמבואר במסכת חולין [לח א].

144. על פי רש"י יבמות [פד א].

145. בסוגיא זו ישנן כמה וכמה גירסאות ולשונות ופירושים, הגירסא שנתבארה בפנים היא על פי גירסת הלקוטי הלכות. ועיין בשיטה מקובצת, ובהשמטות. בברכת הזבח צאן קדשים, חק נתן, הגר"א ועוד.